

Södertörns brandförsvärsförbund

PM

Kommunal plan för räddningsinsats

Nr: 701
Datum: 2014-11-05 (rev. 2018-03-16)

Bakgrund

Enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (SFS 1999:381) ska kommunen redovisa *kommunens plan för räddningsinsats*. I och med detta dokument redovisas kommunens plan för räddningsinsats för berörda anläggningar inom Södertörns brandförsvärsförbunds geografiska område. Berörda verksamheter är:

- AGA Gas AB, Nynäshamns kommun
- AstraZeneca AB, Södertälje kommun
- Circle K, Nacka kommun
- Nynas AB, Nynäshamns kommun
- St1 Energy AB, Södertälje kommun

Syfte

Genom att i förväg planera för tänkbara insatser vid särskilt riskfyllda verksamheter ska effektivare räddningsinsatser kunna genomföras.

Lagstiftning

Lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor kallas ofta "Sevesolagen" efter en stad i Italien där en stor olycka inträffade 1976. Till lagen finns även en förordning (2015:236) samt föreskrift (MSBFS 2015:8) knutet. Lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är uppdelad i två olika kravnivåer. För verksamheter som omfattas av "Sevesolagstiftningens" högre kravnivå ska kommunen ta fram en plan för räddningsinsatser. Anläggningar som omfattas av Sevesolagstiftningen benämns i detta dokument Sevesoanläggning. Kommunen har även en skyldighet att tillhandahålla information till allmänheten för dessa anläggningar. Anläggningarna enligt den högre nivån ska bl a ta fram säkerhetsrapporter som beskriver de risker som verksamheten medför.

Mer detaljerade regler för kommunens plan för räddningsinsats återfinns i 4-6 §§ Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (MSBFS 2015:8).

Enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) klassas samtliga Sevesoanläggningar även som *farliga verksamheter*. De specifika krav som gäller för *farlig verksamhet* finns i 2 kap 4-5 §§ LSO samt i 3-4 §§ i förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO). Mer detaljerade krav avseende farlig verksamhet återfinns i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd om skyldigheter vid farlig verksamhet (MSBFS 2014:2).

Ansvar för att verksamheten uppfyller gällande bestämmelser i lag, förordning och föreskrifter är verksamhetsutövarens. För den operativa tillsynen enligt Sevesolagen ansvarar länsstyrelsen.

Planens funktion och ändamålsenlighet ska säkerställas genom övning. Övningar ska planeras i samarbete med verksamhetsutövaren och ska stå i proportion till verksamhetens omfattning och de risker som verksamheten har enligt 6§ MSBFS 2015:8.

Södertörns brandförsvarsförbund

Södertörns brandförsvarsförbund bildades 1993 och ansvarar för räddningstjänsten i de tio kommunerna Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nynäshamn, Nykvarn, Salem, Södertälje och Tyresö. Förbundet angränsar mot Storstockholms brandförsvaret, Strängnäs räddningstjänst och Sörmlandskustens räddningstjänst. Förbundets geografiska placering samt lokalisering av brandstationer framgår av Bild 1 nedan. Södertörns brandförsvarsförbunds insatsförmåga bygger på att den enskilde verksamhetsutövaren tar sitt ansvar avseende att förebygga olyckors uppkomst samt att vidta nödvändiga åtgärder för att begränsa skadorna om en olycka inträffar.

Södertörns brandförsvarsförbunds insatsförmåga bygger på att den enskilde verksamhetsutövaren tar sitt ansvar avseende att förebygga olyckors uppkomst samt att vidta nödvändiga åtgärder för att begränsa skadorna om en olycka inträffar.

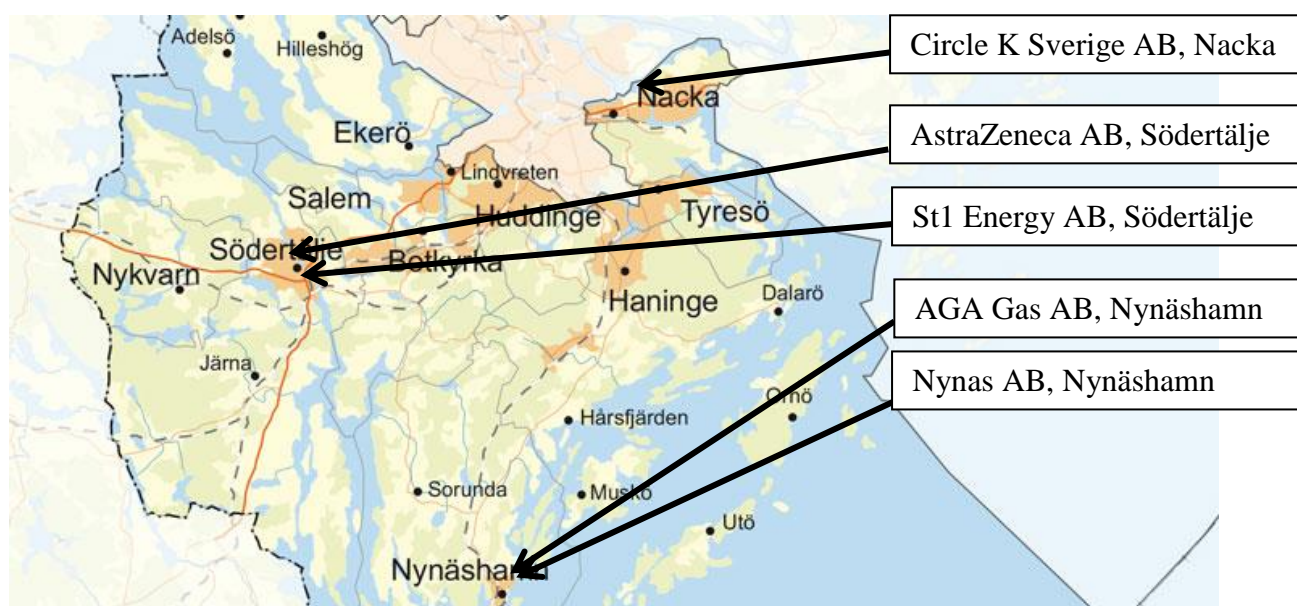

Bild 1 Södertörns brandförsvarsförbund samt berörda Sevesoanläggningar.

Målsättning och förmåga

Södertörns brandförsvarsförbund ska i ett initialskede aktivt värdera/bedöma händelsens behov och därefter tilldela resurser. Den första bedömningen sker på vår räddningscentral, Räddningscentralen Stockholms län, som är placerad på Lindvreten. Södertörns brandförsvarsförbund ska hantera en olycka och agera utifrån professionella värderingar och ett professionellt handlande. Södertörns brandförsvarsförbunds verksamheter ska innebära minsta möjliga påverkan på miljön.

Totala förmågan att hantera en olycka kan skildras genom att beskriva resursernas kunnande, ledningssystem och strategi för att optimalt fördela resurser, kunskap efter hjälpbehov och beredskapsbehov.

Resurser

Resurserna inom Södertörns brandförsvarsförbund delas in i taktiska enheter med olika typer av förmåga.

Ledningsenhet: samordnar övriga taktiska enheter, utövar operativ ledning och samverkar i förekommande fall med andra intressenter i insatserna.

Släck-/räddningsenhet: är dimensionerade och utrustade att enskilt eller i samverkan med andra enheter släcka bränder, hantera trafikolyckor och kemikalieolyckor samt att hantera andra händelser där ett hjälpbehov finns.

Höjdenhet: utrymning/livräddning och arbete på höjd.

Vattenenhet: vattentransport och vattenförsörjning.

Sambands- och ledningsresurs: samband och tekniskt stöd till operativ ledning.

Sjöresurs: fartyg för person- och materieltransporter för insatser på öar och i vatten.

Ledningsförmåga

Människors hjälpbehov vid olycksskeenden är utgångspunkten och därmed styrande för hjälpinsatser och ansvarsfördelning. Ledningen av räddningstjänsten bygger på de generella ledningsprinciper som beskriver ledning i komponenter, ledningsnivåer och geografi, d v s var ledning utövas.

Samverkan

Samverkan ger regionerna i länen (Stockholm och Sörmland) bättre uthållighet över tiden vid en eller flera insatser. Vid en storskalig kemikalieolycka är det framförallt inom följande områden personella och materiella resurser kommer att nyttjas:

Räddningstjänsterna i Stockholms län

Södertörns brandförsvarsförbund har en överenskommelse med angränsande kommuner om ömsesidig hjälp vid räddningstjänst. I och med överenskommelsen ökar täckningsgraden och resurskapaciteten. Detta medför att närmaste räddningsresurs responderar på en olycka oavsett vilket kommun den tillhör och därmed ger invånaren en snabbare hjälp. Överenskommelsen ger även möjlighet till hjälp med stabs- och ledningsstöd på skadeplats och/eller mellan räddningscentralerna.

I regionen finns även en gemensam organisation för händelser med farligt ämne.

Organisationen bygger på ett gemensamt handlingsätt, kunskapsorientering och strategisk utlokalisering av olika resurser/kompetenser för händelser med kemikalieinslag. I avtalet om gemensam kemorganisation avtalas även om att skyttar för acetylengasflaskor ska finnas som regionsresurs. Ansvarig för skytteverksamheten är Södertörns brandförsvarsförbund.

Räddningstjänsterna i andra län

Södertörns brandförsvarsförbund, Sörmlandskustens räddningstjänstförbund och Räddningstjänsten Östra Götaland har en ömsesidig ambition om att vara varandra behjälpliga med resurser vid räddningsinsats.

Släckmedelscentralen (SMC)

De stora oljebolagen i Sverige äger gemensamt storskalig släckutrustning (SMC). En modul finns placerad på Loudden, Stockholm, och består bl a av pump, skumvätska, skumkanon och brandslang. Även för olyckor där den drabbade inte är delägare i SMC kan denna resurs utnyttjas genom avtal.

Precis som vid andra räddningsinsatser kan kustbevakningen, räddningsvårn, trossamfund, POSOM-grupper och frivilligorganisationer bistå räddningsledaren.

Vägledande dokument

För att bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet där medborgaren i alla lägen sätts i fokus krävs erfarenhet, resurser, nytänkande och ifrågasättande. En riskinventering inom förbundet ska ligga till grund för allt arbete som sker. Som stöd finns ett antal dokument som styr verksamheten för Södertörns brandförsvarsförbund i enlighet med direktionens uppsatta mål. Dessa dokument finns i form av handlingsprogram enligt lag om skydd mot olyckor, riskanalys, verksamhetsplan, interna instruktioner och PM, samverksansavtal och Daedalos¹. Även företagen har ett antal viktiga dokument, exempelvis säkerhetsrapporten, riskanalysen, beredskapsplaner samt intern plan för räddningsinsats.

¹ Daedalos är ett databaserat rapporteringssystem för räddningstjänsten. Här finns information om insatser, förebyggande arbete och risker.

Företagen

Nedan presenteras berörda företag inom Södertörns brandförsvarsförbunds område. Företagen har i varierande omfattning intern plan för räddningsinsats samt nödlägesplan/beredskapsplan som utgör ytterligare beslutsunderlag för räddningsledaren vid en inträffad olycka.

AGA Gas AB, LNG-terminalen

AGA tillverkar och marknadsför industrigaser och specialgaser för olika ändamål. LNG står för Liquefied Natural Gas, det vill säga naturgas som efter kylning till minus 162C försatts i flytande tillstånd. AGA i Sverige ingår i Linde Group region Europé North där även övriga nordiska länder och Baltikum ingår. AGA:s LNG-terminal etablerades i Nynäshamn 2011.

Särskilda risker och specifika förutsättningar

AGA:s LNG-terminal ligger i närheten av tätbebyggt område. Öster om företagens område ligger Östersjön, söderut ligger Nynäshamns centrum och västerut ligger Nynas. I huvudsak bygger klassningen som Sevesoanläggning på lagring av stora mängder naturgas.

I företagets riskanalys har ett antal typfall studerats noggrannare:

1. Stort LNG-läckage i samband med lossning av fartyg
2. Stort NG-läckage på grund av ”roll over”
3. Stort läckage från en av förångarna
4. Fullt rörbrott från NG-ledning
5. Stort LNG-läckage vid bilutlastningen

Resultatet från riskanalysen visar att konsekvenserna på människor och miljö av ovan nämnda händelser är begränsade. Konsekvenserna kan framförallt påverka personal på företagsområdet samt miljön.

All alarmering sker via automatlarm.

Kontaktvägar

Uppdaterade kontaktvägar gentemot LNG-terminalen ska alltid finnas i Räddningscentralen Stockholms län.. LNG-terminalen har en beredskapsplan för nödlägen.

Detaljinformation

Detaljerad och uppdaterad information om anläggningen tillhandahålls på plats av företaget i särskilt iordningställda planer.

AstraZeneca AB

AstraZeneca AB är ett av världens största läkemedelsföretag som bildades 1999 då Astra AB och Zeneca Group PLC gick ihop. I Södertälje bedrivs verksamheten inom två geografiska områden; Snäckviken och Gärtuna. Det är verksamheten i Snäckviken som föranlett klassningen som Sevesoanläggning. Inom Snäckviken lagras samt tillverkas aktiva substanser till läkemedel och färdiga läkemedel.

Särskilda risker och specifika förutsättningar

Snäckviken ligger inom tätbebyggt område. Öster om området finns Södertälje kanal, söderut ligger Södertälje centrum och åt väster och norr omges Snäckviken av bostadsområden. I huvudsak bygger klassningen som Sevesoanläggning på två kemikalier:

- epiklorhydrin
- fosforpentaklorid
- brom

I företagets riskanalys har följande tre typfall studerats noggrannare:

1. Momentant utsläpp av 10 kubikmeter epiklorhydrin i samband med lossning.
2. Momentant utsläpp av 300 kg brom.
3. Brand i samband med lossning av lösningsmedel.

Resultatet från riskanalysen visar att konsekvenserna på människor och miljö av ovan nämnda händelser är begränsade. Konsekvenserna kommer framförallt påverka personal på fabriksområdet.

Internt har AstraZeneca en nödlägesorganisation som tillsammans med övriga anställda ska klara av att utföra omedelbara åtgärder för att begränsa skadorna vid en inträffad olycka.

Kontaktvägar

Uppdaterade kontaktvägar gentemot AstraZeneca ska alltid finnas i Räddningscentral Södertörn samt i Daedalos². AstraZeneca har en beredskapsplan för nödlägen.

Detaljinformation

Detaljerad och uppdaterad information om anläggning tillhandahålls på plats av företaget i särskilt iordningställda planer.

Circle K Sverige AB, Bergs oljehamn

Verksamheten vid Bergs oljehamn i Nacka ägs och drivs av Circle K Sverige AB.

Vid anläggningen består verksamheten i huvudsak i att ta emot, lagra och distribuera petroleumprodukter.

Särskilda risker och specifika förutsättningar

Bergs oljehamn ligger inom tätbebyggt område. Direkt söder om oljehamnen är bostadsområdet Jarlaberg beläget. Framförallt består verksamheten av lagring och hantering av:

- Bensin
- E85 (blandning etanol och bensin)
- mellandestillat (diesel och eldningsolja)

Eftersom petroleumprodukter är både brandfarliga och miljöskadliga är hanteringen förknippad med vissa risker. I företagets riskanalys har följande typfall diskuterats utifrån de båda händelserna ingen antändning respektive antändning.

- Överspolning på bilutlastningen
- Överspolning av cistern
- Läckage vid båtlossning

Resultatet från riskanalysen visar att miljön kan komma att påverkas genom spridning av brandrök, kontaminerat släckvatten och utsläpp till mark och vatten. Inga personskador förväntas uppkomma.

Kontaktvägar

Aktuell larmlista för Bergs oljehamn ska finnas i räddningscentralen Stockholms län.

Detaljinformation

Detaljerad och uppdaterad information om anläggningen tillhandahålls på plats av företaget i särskilt iordningställda planer.

Nynas AB

Nynäs AB är lokaliserat strax nordost om Nynäshamns samhälle och etablerades 1928. Verksamheten består i huvudsak av destillation av råolja, vid vilken bitumen och oljor tillverkas. Oljorna vidareförädlas sedan till nafteniska specialprodukter (ex smörjolja och transformatorolja).

Särskilda risker och specifika förutsättningar

Nynäs ligger inom tätbebyggt område. Öster om företagets område ligger Östersjön, söderut ligger Nynäshamns centrum och västerut ligger ett skogsparti. I huvudsak bygger klassningen som Sevesoanläggning på lagring av:

- råolja
- lättbensin

I företagets riskanalys har ett antal typfall studerats noggrannare:

1. Utsläpp från cisterner (bitumen, destillat, petroliemprodukter m.m.).
2. Utsläpp av petroliemprodukter utanför invallningarna.
3. Utsläpp från systemet (svavelväte, vätgas, syrgas, lätt-/råbensin, råolja, destillat m.m.).

Resultatet från riskanalysen visar att konsekvenserna på människor och miljö av ovan nämnda händelser är begränsade. Konsekvenserna kan framförallt påverka personal på företagsområdet samt miljön.

Internt har Nynäs AB en industribrandkår som tillsammans med övriga anställda ska klara av att utföra omedelbara åtgärder för att begränsa skadorna vid en inträffad olycka. Nynäs AB har avtal med Räddningscentralen Stockholms län avseende utalarmering av industribrandkåren.

Kontaktvägar

Uppdaterade kontaktvägar gentemot Nynäs AB finns hos Räddningscentralen Stockholms län. Nynäs AB har en beredskapsplan för nödlägen.

Detaljinformation

Detaljerad och uppdaterad information om anläggning tillhandahålls på plats av företaget i särskilt iordningställda planer.

St1 Energy AB

Verksamheten i Södertälje oljehamn är en del av St1 Energy AB. Vid anläggningen består verksamheten i huvudsak i att ta emot, lagra och distribuera petroleumprodukter.

Särskilda risker och specifika förutsättningar

St1 Energy AB ligger inom tätbebyggt område. Öster (nordost, ost och sydost) om företagets område ligger Igelstaviken, åt de andra hållen ligger industri- och hamnområden. Framförallt består verksamheten av lagring och hantering av:

- bensin
- mellandestillat (diesel och eldningsolja)

Eftersom petroleumprodukter är både brandfarliga och miljöskadliga är hanteringen förknippad med vissa risker. I företagets riskanalys har följande typfall diskuterats utifrån de båda händelserna ingen antändning respektive antändning.

1. Överspolning på bilutlastningen
2. Pumphaferi vid utlastningen
3. Överspolning av cistern
4. Läckage på inpumpningsledning

Resultatet från riskanalysen visar att miljön kan komma att påverkas genom spridning av brandrök, kontaminerat släckvatten och utsläpp till mark och vatten. Inga personskador förväntas uppkomma.

Kontaktvägar

Aktuell larmlista för hela Södertälje Hamn ska finnas hos Räddningscentralen Stockholms län.

Detaljinformation

Detaljerad och uppdaterad information om anläggning tillhandahålls på plats av företaget i särskilt iordningställda planer.

Allmänheten

Om det finns överhängande risk för att en olycka ska inträffa, eller att olyckan redan skett kan allmänheten behöva varnas eller informeras. Information ges om vad som hänt och vad man ska göra.

Viktigt meddelande till allmänheten

Om stora grupper människor behöver nå samtidigt med viktig information kan systemet för Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) användas. Det finns två typer av meddelanden: varnings- och informationsmeddelanden. VMA är ett utomhuslarm som med hjälp av tyfoner varnar vid fara. Larmet används t ex vid gasutsläpp, större bränder och andra olyckor som berör allmänheten. Mer information om detta finns bl a på vår hemsida; www.sbff.se.

Varningsmeddelande sänds omedelbart på begäran av räddningsledare eller myndighet och företag i situationer då omedelbar risk bedöms föreligga för skada på liv, egendom eller i miljö.

Informationsmeddelande sänds, dock utan krav på omedelbarhet, på begäran av räddningsledare eller myndighet och företag för att förebygga och begränsa skador på liv, egendom eller i miljö.

Utomhussignal kan sändas från Räddningscentralen Stockholms län på begäran av räddningsledare, myndighet eller företag (om tillstånd för detta beviljats i förväg) då omedelbar risk bedöms föreligga för skada på liv, egendom eller i miljö.

Beslut om att sända varningsmeddelande och eventuellt använda utomhussignalen tas bland annat av räddningsledaren. Ett VMA ska alltid kompletteras med ett pressmeddelande där ytterligare information finns.

Innehåll i Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA)

Ett VMA-meddelande ska vara kortfattat och tydligt samt innehålla uppgifter om plats, händelse, risk, uppmaning, område, på begäran av och avsändare.

Åtgärder

När VMA-signalen ljuder ska du omedelbart gå inomhus samt stänga dörrar, fönster och om möjligt ventilation. Lyssna på lokalradio eller läs på text-tv. Information finns även på respektive företags hemsida.

När faran är över ljuder en 30 sekunders sammanhängande signal.

Tyfonerna testas första helgfria måndagen i mars, juni, september och december klockan 15.00.

Information till allmänheten

Information till allmänheten om respektive Sevesoanläggning finns på Södertörns brandförsvarsförbunds hemsida <https://www.sbff.se/foretag/farligverksamhet-seveso/klassning/>.

Räddningsinsats

Södertörns brandförsvarsförbund arbetar med att förebygga att olyckor inträffar. Genom att förbereda oss på lämpligt sätt ska konsekvenserna om olyckan ändå inträffar hanteras på bästa sätt.

Före

Genom en kombination av tillsyn enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor och tillsyn enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor skapas ett forum för samverkan mellan företagen och Södertörns brandförsvarsförbund. Målet för båda parter är en säker verksamhet utan tillbud eller olyckor. Om en händelse trots allt inträffar ska denna kunna hanteras på ett snabbt och effektivt sätt för att minimera skador för människor, miljö och egendom. Det är därför viktigt att företaget har en väl inövad organisation, utbildning och tillgänglig utrustning för att själva kunna utföra omedelbara åtgärder för att förhindra och begränsa skadan. Om dessa omedelbara åtgärder lyckas kan förhoppningsvis en storolycka undvikas.

Anställda inom Södertörns brandförsvarsförbund genomför orienteringar på objekten och i omgivningarna för ökad objektskänedom. För utlarmering finns ett antal larmplaner som stöd. Exempelvis föreslås vid större utsläpp farlig ämne:

- närmaste räddningsenhet som livräddande enhet
- andra räddningsenheten som rök-/kemdykarförstärkning
- kemstation nivå 2 med kemcontainer för kemdykning (Botkyrka eller Upplands Väsby)
- kemstation nivå 3 med kemcontainer för långvarig kemdykning (Farsta)
- ledningsenheter.

Ytterligare enheter samt polis och ambulans larmas efter behov.

Under

Själva insatsen utförs enligt Södertörns brandförsvarsförbunds grundläggande ledningsfilosofi och baserat på vilka förutsättningar som gäller såväl på olycksplatsen som i regionen och länet i övrigt vid den enskilda tidpunkten. Taktik och metod väljs för att på ett optimalt sätt kunna nyttja de resurser som finns att tillgå i förhållande till händelseutvecklingen och vid behov med hänsyn till uthålligheten. Samverkan med övriga myndigheter och organisationer följer det regionala ramverk som fastslagit inom program för samverkan i Stockholmsregionen.

Avslutande av räddningstjänstinsats

När de fyra kriterierna för räddningstjänst (SFS 2003:778) enligt nedan inte längre uppfylls ska räddningstjänsten avslutas och ärendet kan lämnas över till ägare/nyttjanderättshavare eller dennes representant.

- behov av ett snabbt ingripande,
- det hotade intressets vikt,
- kostnaderna för insatsen,
- omständigheter i övrigt.

Enligt lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) 3 kap 9 § är en räddningsinsats avslutad när räddningsledaren fattar beslut om detta. Beslutet skall redovisas skriftligt och innehålla uppgifter om vem som fattade beslutet, tidpunkt när beslutet fattades samt eventuellt behov av bevakning eller restvärde.

Efter

I lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) 3 kap 10 § återfinns krav på att kommunen efter avslutad insats i skälig omfattning ska klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen genomförts. Södertörns brandförsvarsförbund avser att använda dessa olycksförlopsutredningar som en del i vårt kvalitetssäkringsarbete.

Myndigheter i annat land

Om en olyckshändelse på någon av de i detta dokument berörda anläggningarna skulle kräva åtgärder i annat land än Sverige ska Södertörns brandförsvarsförbund omedelbart meddela berörd myndighet i det aktuella landet.

Baserat på utförda riskanalyser är sådana effekter inte att förvänta. Akuta konsekvenser för människa och miljö kommer inte uppstå för annan stat varför ingen planering för detta gjorts.

<p>Södertörns brandförsvarsförbund Mogårdsvägen 2 143 43 Vårby Vxl: 08-721 22 00 brandforsvaret@sbff.se www.sbff.se</p>
<p>Nynäshamns kommun 149 81 Nynäshamn Vxl: 08-520 680 00 www.nynashamn.se</p>
<p>Södertälje kommun 151 89 Södertälje Vxl: 08-550 210 00 sodertalje.kommun@sodertalje.se www.sodertalje.se</p>
<p>AGA Gas AB Box 64 149 21 Nynäshamn Tfn 08-706 95 00 (vxl) www.aga.se</p>
<p>AstraZeneca AB 151 85 Södertälje Vxl: 08-553 260 00 kontakt@astrazeneca.com www.astrazeneca.se</p>
<p>Circle K Sverige AB Skönviksvägen 2, 131 49 Nacka Tel. 08-429 60 00, www.circlek.se</p>
<p>Nynas AB 149 82 Nynäshamn Vxl: 08-520 650 00 info@nynas.com www.nynas.com</p>
<p>ST1 Energy AB Solviksvägen 6 151 38 Södertälje Telefon 08-555 480 00 (vx) www.st1.se</p>

Dokumentets historia

Upprättad/ reviderad:	Upprättad/ reviderad av:	Kontrollerad av 1:	Kontrollerad av 2:	Godkänd av:	Ersätter:
2004-06-04					
2007-04-03	AE	SQ		LU	PM 112
2014-11-05	XX (hel rev.)				
2018-03-16	AR (redakt. rev.)				